

ISCTBL 2022
INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

Универзитет „Гоце Делчев“ –
Штип

Goce Delchev University
Shtip

Факултет за туризам и бизнис
логистика

Faculty of Tourism and
Business Logistics

**Петта Меѓународна Научна Конференција
Fifth International Scientific Conference**

**ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ТУРИЗМОТ И БИЗНИС
ЛОГИСТИКАТА ВО 21 ВЕК
CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS
LOGISTICS IN THE 21ST CENTURY**

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

Универзитет „Гоце Делчев“ –
Штип

Goce Delcev University
Shtip

Факултет за туризам и бизнис
логистика

Faculty of Tourism and
Business Logistics

**Петта Меѓународна Научна Конференција
Fifth International Scientific Conference**

**ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ТУРИЗМОТ И БИЗНИС
ЛОГИСТИКАТА ВО 21 ВЕК
CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS
LOGISTICS IN THE 21ST CENTURY**

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

30 април 2022 г. / April 30, 2022

Издавач:

Факултет за туризам и бизнис логистика
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Крсте Мисирков, 10-А, 201, 2000, Штип, РС Македонија
Тел: +389 32 550 350
www.ftbl.ugd.edu.mk
www.ugd.edu.mk

За издавачот: д-р Татјана Бошков, декан

Организатор на конференцијата: Факултет за туризам и бизнис логистика

Уредник: д-р Татјана Бошков, декан

Тираж: 146

Година на издавање: 2022

Publisher:

Faculty of Tourism and Business Logistics
Goce Delchev University of Shtip
“Krste Misirkov” no.10-A P.O. Box 201 Shtip 2000, North Macedonia
Tel: +389 32 550 350
www.ftbl.ugd.edu.mk
www.ugd.edu.mk

For the Publisher: Tatjana Boshkov, Ph.D. – Dean

Conference Organizer: Faculty of Tourism and Business Logistics

Editor: Tatjana Boshkov, Ph.D. – Dean

Print circulation: 146

Year of publication: 2022

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека Св. „Климент Охридски“, Скопје

338.48(062)
658.6/.8:164(062)

МЕЃУНАРОДНА Научна Конференција (5 ; 2022 ; [Штип])

Предизвиците во туризмот и бизнис логистиката во 21 век : зборник на трудови / Петта меѓународна научна конференција, 30 април 2022 г. ; [уредник Татјана Бошков] = Challenges of tourism and business logistics in the 21st century : conference proceedings / Fifth international scientific conference, April 30, 2022 ; [editor Tatjana Boshkov]. - Штип

: Универзитет "Гоце Делчев"- Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика = Shtip : University "Goce Delchev" -Shtip, Faculty of tourism and business logistics : Факултет за туризам и бизнис логистика = Faculty of Tourism and Business Logistics, 2022. - [274] стр. : илустр. ; см

Фусноти кон текстот. - Трудови на мак. и англ. јазик. - Библиографија кон одделни трудови. - Abstracts. - Резимеа

ISBN 978-608-244-891-6

а) Туризам -- Собири б) Синцир на снабдување -- Логистички системи -- Собири
COBISS.MK-ID 57409541

Организациски комитет:

Проф. д-р. Татјана Бошков, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Наташа Митева, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р Цветанка Ристова Магловска, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Душко Јошески, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Душица Попова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија

Меѓународен програмски комитет:

Проф. д-р. Татјана Бошков, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Наташа Митева, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Цветанка Ристова Магловска, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Душко Јошески, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Душица Попова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Мишко Цидров, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Машински факултет, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Никола В. Димитров, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Цане Котески, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Александра Жежова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Зоран Темелков, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
д-р Билјана Цоневска Гуњовска, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Тања Ангелкова Петкова, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Оливер Филипоски, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Штип, Република Северна Македонија
Доц. д-р Христина Серафимовска, Факултет за Туризам и Бизнес логистика, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Северна Македонија
Проф. д-р Слајана Стојановска, Факултет за Бизнес Економија, Скопје, Република Северна Македонија
Проф. д-р Димитар Ковачевски, Универзитет Американ Колеџ Скопје, Република Северна Македонија
Доц. д-р. Васко Шутаров, МИТ Универзитет, Факултет за безбедност, Република Северна Македонија
Проф. д-р. Глигор Бишев, Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола, Економски факултет Прилеп, Република Северна Македонија

Проф. д-р. Мадалина Теодора Андреи, Универзитет Хиперион, Факултет за општествени, хуманистички науки и природни науки, Оддел за географија, Романија

Проф. д-р. Соња Квируга, Универзитет Алкала, Оддел за економија, Шпанија

Проф. д-р. Алиса Флеишер, Хебрејскиот универзитет Јерусалим, Роберт Х. Смит, Факултет за земјоделие, Храна и Животна средина, Оддел за економија на животна средина и управување, Израел

Проф. д-р. Ноам Шовал, Хебрејски универзитет Ерусалим, Факултет за општествени науки, Оддел за географија, Израел

Проф. д-р. Нурија Елиса Морере Молинеро, Универзитет Реј Хуан, Шпанија

Проф. д-р. Никола Хурвулиадес, Американ Колеџ Солун, Грција

Проф. д-р. Донила Пипа, Универзитет Марин Барлети, Економски факултет, Албанија

Проф. д-р. Мохамед Фуад, Ариш Универзитет, Факултет за уметност, Египет

Проф. д-р. Френсис Вериза, Универзитет Толиара, Факултет за општествени науки, Мадагаскар

Проф. д-р. Октавиан Сербан, Букурешки Универзитет за Економија, Факултет за храна од земјоделие и економија на животната средина, Романија

Проф. д-р. Сабина Георгечи, Асоцијација за промоција на туризмот, Дробета Турму-Северин, Романија

Проф. д-р. Серафима Роскова, Молдовска академија за науки, Академија за економски науки на Молдавија, Република Молдавија

Проф. д-р. Стела Дерменчиева, Универзитет на Велико Трново Свети „Кирил и Методиј“, Оддел за Географија, Бугарија

Проф. д-р. Марта Боровска Стефанска, Универзитет во Лоџ, Факултет за Географски науки, Институт за градежна средина и Просторна, Полска

Проф. д-р. Јулиана Поп, Универзитет за економски студии, Факултет за бизнис и туризам, Романија

Проф. д-р. Елена Тома, Универзитет Хиперион, Факултет за општествени, хуманистички науки и природни науки, Оддел за географија, Романија

Проф. д-р. Ирина Лазар, Универзитет Хиперион, Факултет за општествени, хуманистички науки и природни науки, Оддел за географија, Романија

Проф. д-р. Озгур Јерли, Дужче Универзитет, Факултет за Шумарство, Оддел за пејсажи, Турција

Доц. д-р. Жарко Радјеновиќ, Универзитет во Ниш, Центар за иновации, Србија

Проф. д-р. Драго Цвијановиќ, Универзитет во Крагујевац, Факултет за Хотелски менаџмент и Туризам Врњачка Бања, Србија

Проф. д-р. Дарко Димитровски, Универзитет во Крагујевац, Факултет за Хотелски менаџмент и Туризам Врњачка Бања, Србија

Проф. д-р. Серџо Чипола, Универзитет во Палермо, Силиција, Италија

Доц. д-р. Марија Белиј Радан, Универзитет во Белград, Факултет за географија, Србија

Доц. д-р. Андреј Мичовиќ, Универзитет во Крагујевац, Факултет за Хотелски менаџмент и Туризам Врњачка Бања, Србија

Проф. д-р. Светлана Станкова, Универзитет во Шумен „Св. Константин Преславки“, Факултет за природни науки, Оддел за географија, регионален развој и туризмот, Шумен, Бугарија

Organizational committee:

Prof. Tatjana Boshkov, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Natasa Miteva, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Cvetanka Ristova Maglovska, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Dusko Joseski, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Dusica Popova, Ph.D., Dusica Popova, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

International program committee:

Prof. Tatjana Boshkov, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Natasa Miteva, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Cvetanka Ristova Maglovska, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Dusko Joseski, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Dusica Popova, Ph.D., Dusica Popova, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Prof. Misko Djidrov, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Mechanical Engineering, Stip, North Macedonia

Prof. Nikola V. Dimitrov, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Prof. Cane Koteski, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Prof. Aleksandra Zezova, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Prof. Zoran Temelkov, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Biljana Conevska Gunjovska, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Prof. Tanja Angelkova Petkova, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Oliver Filiposki, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Assist. Prof. Hristina Serafimovska, Ph.D., Goce Delcev University of Stip, Faculty of Tourism and Business logistics, Stip, North Macedonia

Prof. Slagjana Stojanovska, Integrated Business Faculty, Skopje, North Macedonia

Prof. Dimitar Kovacevski, Ph.D., School of Business Economics and Management, University American College Skopje, North Macedonia

Assist. Prof. Vasko Sutarov, Ph.D., MIT University, Faculty of Security Sciences, North Macedonia

Prof. Gligor Bishev, Ph.D., St. Clement of Ohrid University of Bitola, Faculty of Economics, Prilep, North Macedonia

Prof. Madalina Teodora Andrei, Ph.D., Hyperion University, Faculty of Social, Humanities and Natural Sciences, Department of Geography, Romania

Prof. Sonia Quiroga, Ph.D., University of Alcalá, Department of Economics, Spain

Prof. Aliza Fleischer, Ph.D., The Hebrew University of Jerusalem, The Robert H. Smith Faculty of Agriculture, Food and Environment, Department of Environmental Economics and Management, Israel

Prof. Noam Shoval, Ph.D., The Hebrew University of Jerusalem, Faculty of Social Sciences, The Department of Geography, Israel

Prof. Nuria Elisa Morère Molinero, Ph.D., Universidad Rey Juan Carlos, Catedrática Historia Antigua, Spain

Prof. Nikolas Hourvoulides, Ph.D., American College of Thessaloniki, Greece

Prof. Donila Pipa, Ph.D., Marin Barleti University, Faculty of Economy, Albania

Prof. Mohamed Fouad, Ph.D., Arish University, Faculty of Arts, Egypt

Prof. Francis Veriza, Ph.D., University of Toliara, Faculty of Lettets and Human Sciences, Madagascar

Prof. Octavian Serban, Ph.D., Bucharest University of Economic Studies, Faculty of Agrifood and Environmental Economics, Romania

Prof. Sabina Gheorgheci, Ph.D., Mehedinți Tourism Promotion Association, Drobeta Turnu-Severin, Romania

Prof. Serafima Roșcovan, Ph.D., Moldova Academy of Science, Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova

Prof. Stella Dermendzhieva, Ph.D., University of Veliko Turnovo St Cyril and St. Methodius, Department of Geography, Bulgaria

Prof. Marta Borowska-Stefanska, Ph.D., University of Lodz Faculty of Geographical Sciences, Institute of the Built Environment and Spatial Policy, Poland

Prof. Iuliana Pop, Ph.D., University of Economic Studies, Faculty of Business and Tourism, Romania

Prof. Elena Toma, Ph.D., Hyperion University, Faculty of Social, Humanities and Natural Sciences, Department of Geography, Romania

Prof. Irina Lazăr, Ph.D., Hyperion University, Faculty of Social, Humanities and Natural Sciences, Department of Geography, Romania

Prof. Ozgur Yerli, Ph.D., Duzce University, Faculty of Forestry, Department of Landscape, Architecture, Turkey

Assist. Prof. Zarko Radjenovic, Ph.D., University of Nis, Innovation Center, Serbia

Prof. Drago Cvijanović, Ph.D., University of Kragujevac, Faculty of Hotel Management and Tourism in Vrnjacka Banja, Serbia

Prof. Darko Dimitrovski, Ph.D., University of Kragujevac, Faculty of Hotel Management and Tourism in Vrnjacka Banja, Serbia

Prof. Sergio Cipolla, Ph.D., University of Palermo, Italia

Assist. Prof. Marija Belij, Ph.D., University of Belgrade, Faculty of Geography, Serbia

Assist. Prof. Andrej Mićović, Ph.D., University of Kragujevac, Faculty of Hotel Management and Tourism in Vrnjacka Banja, Serbia

Prof. Svetlana Stankova, University of Shumen “Konstantin Preslavski”, Faculty of natural science, Department of geography, regional development and tourism, Bulgaria

PANEL SESSION

Challenges and implications of COVID-19: reducing disparities and addressing distributional impacts in different sectors

Session chair: Tatjana Boshkov, Assoc.professor and Dean at Faculty of tourism and business logistics, „Goce Delcev University – Stip, N. Macedonia

Panelists

1. Prof. Dr. Tamara Klicek, Ph.D., International Programme on Urban Governance IPUG, National Taipei University, Taiwan
2. Prof. Dr. Madalina-Teodora Andrei, Ph.D., “Spiru Haret” University, Faculty of Geography, Bucharest, Romania
3. Prof. Dr. Mirela-Elena Mazilu, Ph.D. Department of Geography
4. Director of Research Center in Innovative and Regional Tourism, University of Craiova, Romania
5. Dr. Nikolina Vrcelj, Ph.D., Executive Director, Association of Economists and Managers of the Balkans, headquartered in Belgrade, Serbia
6. Prof. Dr. Kemal Cebeci, Marmara University, Faculty of Economics, Department of Public Finance, Director of MIRDEC, Istanbul, Turkey
7. Prof. Dr. Rabi Narayan Kar, Ph.D., FCS, Professor-Principal SLC, University of Delhi, Delhi, India
8. Prof. Dr. Paulo Reis Mourao, Ph.D., Department of Economics & NIPE, Economics & Management School, University of Minho, Braga – Portugal
9. Prof. Dr. Mazhar Abbas Ph.D. , Department of Management & MIS, College of Business Administration, University of Hail, Kingdom of Saudi Arabia
10. Prof. Dr. Kanita Imamović-Čizmić, Ph.D., Department of Legal and Economic Sciences, University of Sarajevo-Faculty of Law, BiH
11. Prof. Dr. Slagjana Stojanovska, Ph.D., Integrated Business Faculty, Skopje, Republic of N. Macedonia
12. Prof. Dr. Slavi Dimitrov Ph.D., Department of Tourism, Deputy Dean of the Faculty of Economics, "St. Cyril and Methodius" University of Veliko Tarnovo, Bulgaria
13. Dr. Žarko Rađenović, Research Associate, University of NišInnovation Center, Serbia
14. Prof. Dr. Boban Melovic, Ph.D., Vice-Dean for international cooperation, Faculty of Economics Podgorica, University of Montenegro

Moderators

First session: Business logistics and business administration

Natasha Miteva, PhD, Vice-Dean for Education, Faculty of Tourism and Business Logistics, Goce Delcev University – Stip, N. Macedonia

Second session: Tourism, hospitality and gastronomy

Natasha Miteva, PhD, Vice-Dean for Education, Faculty of Tourism and Business Logistics, Goce Delcev University – Stip, N. Macedonia

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
GOCE DELCEV UNIVERSITY OF STIP

ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА
FACULTY OF TOURISM AND BUSINESS LOGISTICS

ПЕТТА МЕЃУНАРОДНА
НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

FIFTH INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE

ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ТУРИЗМОТ И БИЗНИС
ЛОГИСТИКАТА ВО 21 ВЕК

CHALLENGES OF TOURISM AND BUSINESS LOGISTICS
IN THE 21ST CENTURY

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS

30 април, 2022, Штип / Shtip, April 30th, 2022

КАРАКТЕРИСТИКИ НА ГАСТРОНОМИЈАТА ВО ИСТОЧНИОТ РЕГИОН НА РС МАКЕДОНИЈА

Горан Антониевски¹, Агим Асани², Зенун Зенуни³,

¹ Професор, С.О.У “Коле Нехтенин”, булевар “Гоце Делчев” бр.101, Штип, Република Северна Македонија, goran.antonievski@yahoo.com

² Професор, С.С.О.У “Моша Пијаде”, ул. “Илинденска” бр.301, Тетово, Република Северна Македонија, agim-asani@hotmail.com

³ Професор, С.С.О.У “Моша Пијаде”, ул. “Илинденска” бр.301, Тетово, Република Северна Македонија, zenun.zenuni@gmail.com

Краток извадок

Во рамките на ова истражување главна цел е да се осознаат и прикажат сите гастрономски потенцијали, гастрономската култура и гастрономските навика на населението во источниот регион на Р.С.Македонија, односно подетално да се истакнат гастрономските производи, традиционалните специјалитети и гастрономски настани кои ја збогатуваат националната гастрономска понуда а истовремено имаат придонес во промоцијата на традиционалната кујна. За да се обработат карактеристиките на гастрономската понуда ќе биде обработено и етимолошкото значење на гастрономијата преку различни ставови и дефиниции од повеќе автори. За подобрување на гастрономската понуда и поголема застапеност на регионалните продукти во понудената листа на јадења во истражувањето ќе бидат вклучени гостите во угостителските објекти од источниот регион на Р.С.Македонија. При изработка на овој труд кој претставува актуелна и недоволно обработена тема во подрачјето, користев повеќе научни методи преку кои ќе се реализира целта на конципираниот предмет на истражувањето. Во разработката на овој труд се користат кабинетски истражувања и користење на соодветна литература од познати експерти од областа на угостителството и туризмот. Во изработката на трудот се опфатени и теренски истражувања со користење на интернетот кој изобилува со секундарни податоци, додека преку анкетен прашалник кој ќе биде наменет за гостите ќе ги добиеме примарните податоци кои ќе бидат обработени со помош на анализа. Од истражувањето ќе се добијат податоци за карактеристиките на гастрономската понуда која им овозможува на посетителите да се запознаеме со препознатливите продукти и автентични јадења од источниот регион.

Клучни зборови: *храна, калориски вредности, гастрономска понуда, гастрономска култура, туризам*

Вовед

Правилното користење и комбинирање на храната и пијалоците се дел од гастрономијата на храна која се занимава со генезата на храната и нејзината основа. Во рамките на ова истражување главна цел е да се демонстрира моменталната гастрономска понуда и побарувачка и дефинирање на правците за развој на значењето на гастрономијата и моменталната гастрономска побарувачка и дефинирање на правците за развојот на гастрономскиот туризам во источниот регион на Р.С.Македонија. Овој регион има голем број гастрономските настани каде секундарните и примарни произведувачи на храна и пијалоци нудат дегустирање и конзумирање на вкусната храна препознатлива за

туристичката дестинација. Преку ваквата гастрономска понуда посетителите би можеле да се запознаат со вкусните регионални јадења, обичаите и гастрономските настани кои дават значење на гастрономскиот туризам во источниот регион.

Предмет и цел на истражување

Предметот на истражување на овој труд се гастрономските вредности на источниот регион од Р.С.Македонија и прилагодување на гастрономската понуда кон потребите на гостите за развој на гастрономскиот туризам во регионот.

„Гастрономијата во основа, најголемиот дел од луѓето ја поврзуваат со подготвувањето на храна, сепак треба да истакне дека гастрономијата како наука опфаќа многу аспекти поврзани со храната како општествени, економски, културни, историски, природни и др., а не само подготовката на храна – готварство и кулинарски вештини.“ (Методијески Дејан., 2018). Развојот на гастрономијата претставува мисија составена од низа елементи кои треба да резултираат со создавање на одржлива конкурентска угостителско - туристичка понуда која придонесува врз општиот економски развој на Р.С.Македонија.

Трудот е изработен за да се истражи каква е потребата од прехранбените производи, јадењата и услугите кај потрошувачите, колку означувањето на калоричните вредности на храната во угостителската понуда се корисни за посетителите при посета на дестинации од овој регион.

За да се разработи материјалот, беа дефинирани истражувачки хипотези.

Основна цел на истражувањата направени при пишување и составување на овој труд е да се осознаат и проучат гастрономските карактеристики, специфичности и автентичноста на храна во Источниот регион на Република Северна Македонија. Организираните гастрономските настани и манифестации имаат влијание за промоција на регионалните производи и здравата храна.

Конкретна цел на овој труд е да се согледат препознатливите гастрономски производи и традиционалната понуда на храната ставајќи посебен акцент на прилагодување на гастрономската понуда во улога на развој на угостителството и туризмот.

Посебен акцент во остварување на основната цел во истражување на овој труд се става на потребите, барањата и желбите на гастрономските посетители со цел да се подобри гастрономската понуда и гастрономски трендови на исхрана во угостителството и хотелиерството.

Методологија на истражување

За реализација на целта која сме ја поставиле и разработка на точките и поточките во овој труд ќе користиме адекватна литература од познати експерти и научници за развој на угостителството и туризмот во Источниот регион на Р.С.Македонија. При конципирањето на овој предмет на истражување користевме повеќе методи на истражување за поголема точност на постигањата. Користевме аналитички метод во анализата на податоците од соодветната литература, ќе се користи и статистички метод за поголема точност на постигањата во истражувањето. Обработката и средувањето на податоци ќе се изврши преку процентуална пресметка и рангирање на податоците.

Резултати од истражувањето

Источниот регион ги опфаќа областите Кочанско Поле, Малешевија, Пијанец, Слан Дол, и претставува речен, котлински и планински предел. Овој регион ги опфаќа 11 општини:

Штип, Карбинци, Пробиштип, Чешиново – Облешево, Кочани, Зрновци, Винаца, Берово, Пехчево, Македонска Каменица и Делчево. Овој регион е со голема туристичка понуда земајќи ги во предвид природните богатства и убавини и богатата гастрономска понуда. Источниот регион има поволна клима за одгледување на земјоделски, раноградинарски и житни култури за потребите на населението а како позначаен производ е оризот кој се одгледува на кочанските оризови полиња. Од органско одгледаните билки, растенија и животни се подготвуваат бројни специфични јадења и пијалоци. Од автентичните и покарактеристични јадења за Општина Штип се надалеку прочуената штипска пастрмајлија, штипска турли тава, кофте на штипски начин. Најпозната гастрономска манифестација која се организира во градот Штип е “Пастрмајлијада” на која може да се вкуси пастрмајлијата која се подготвува од тесто во овална форма исполнето со месо која добро се вклопува со вкусот на црвените вина подготвени од лозовите насади од оваа област. Преубавите специјалитети од тесто, баница и зелници подготвени со разни филови го карактеризираат градот Пробиштип кој е препознатлив по организирањето на гастрономската манифестацијата “Зелникот на баба”. Символ за градот Кочани е оризот познат како кочанско бело злато, кој е многу застапен како намирница за подготовка на национални солени и слатки јадења а како попрепознатливи се издвојуваат кочанската тава ориз, пилав, куп пилав, кочанската лапа, сарма, полнети пиперки, тава ориз со спанаќ, сутлијаш и многу други специјалитети од ориз. Селото Зрновци е познато по одгледување на праз кој се корист за подготовка на националното јадење месо од праз. Градот Кочани е организатор на културната манифестацијата “Денови на кочанскиот ориз” која е замислена да го прикаже патот и традицијата на производство на оризот од нивата до трpezата. Берово изобилува со здрава храна, шумски плодови, квалитетен бел компир, млечни производи и сирење, одличен планински мед. Во овој регион традиционално се подготвуваат јадења од тесто подготвено како тегнето, сукано, подготвено на повеќе начини и печено во фурна. Па така на секојдневната трпеза може да се забележи домашниот леб и малешевскиот зелник печен во фурна, качамак кој е познат како бакардан или палента кој се комбинираат со матеница, квалитетно Беровско биено и жежено сирење, кашкавал, урда, буламач (млечна зимница) произведени од млеко од овци, крави и кози одгледувани од населението. Еден од препознатливите специјалитети е манастирското сирење кое се подготвува од овчо сирење, путер, пресно млеко, буковец и лук. Манифестации поврзани со гастрономијата во овој регион се “Денови на компирот” во малешевијата која има изложбено продажен карактер каде посетителите можат да ги дегустираат производите од компир во комбинација со локалните специјалитети од сирење и сливова ракија и “Малешевијата на дланка” во која се претставени традиционалните производи и изработки во Берово. На оваа манифестација се претставени здравата храна, вештите раце и сувенири изработени од локалното население. Овде посетителите можат да ги вкусат големиот асортиман на млечни производи, различните видови на мед и пчелни производи како што се матичен млеч, восок и прополис, шумските плодови како што се малина, капина, шипинка, боровница и нивните преработки како што се сок, слатко и останатите локалните производи компир, тиква, пченка, грав.

Целта на истражувањето е да се подобри гастрономската понуда на угостителските објекти со воведување новитети во исхраната во објектите преку резултатите добиени од истражувањето. Преку истражувањето ќе се обезбеди појасна слика за барањата, потребите и желбите на потенцијалните посетители од источниот регион на Република Северна Македонија.

Емпириското истражување ќе се спроведе врз основа на реализирано спроведеното истражување на посетителите во угостителски објекти. Конкретната реализација на истражувањето содржеше неколку фази, кои започнаа со фазата на конструкција на полуструктуриран прашалник наменет за гостите во хотелите и угостителските објекти.

Прашањата кои се содржани во прашалникот беа конструирани во насока да се добие јасен, прецизен и недвосмислен одговор од испитаниците.

Анкетата беше спроведена во угостителски објекти во источниот регион на Република Северна Македонија:

- За да се подобри гастрономската понуда и задоволат потребите на потрошувачите во угостителството и хотелиерството ќе се анализираат резултатите од анкетното истражување.

Во поглед на половата структура вкупно 21 од анкетираниите лица опфатени во истражувањето се мажи, додека 29 лица се жени.

Според старосната структура на испитаниците, од 21-30 години се анкетирани 12 лица, 31-40 се анкетирани 29 лица, 41-50 се анкетирани 5 лица, 51-60 години се анкетирани 2 лица и над 61 година 2 лица.

Според образованието, анкетираниите се изјасниле со основно училиште 1 лице, со средно 11 лица, со високо 33 лица, со магистерски студии 4 лица и со докторски студии 1 анкетирано лице.

Од самото истражување може да се заклучи дека 56% од анкетираниите лица се изјасниле дека во понудената листа на јадења во угостителските објекти треба посебно да бидат обележани препознатливите традиционалните јадења, што ни го укажува недостигот на листата на јадења во која треба да се даде посебен акцент на препознатливите и традиционални јадења.

Поголем број од испитаниците со 76% одговориле дека би сакале да вкусат национално јадење наспроти модерно при посета на дестинација. Ова ни покажува дека доколку во понудените листи на јадења во угостителските објекти се застапени националните јадења, гостите со задоволство би направиле избор на автентично јадење препознатливо за дестинацијата која се посетува.

Во делот на застапеноста на регионалните продукти во приготвувањето на понудените јадења се согласни 70% од испитаниците. При посета на избрана дестинација од регионот се забележува дека посетителите имаат интерес за конзумирање на јадења од продуктите препознатливи и го обележуваат регионот и дестинацијата која се посетува.

Во листата на јадења покрај понудената цена и храна, би требало да има и калориска вредност каде поголемиот дел од испитаниците или 68% се согласуваат. Од овде може да се забележи дека во листата на јадења во угостителските објекти треба да бидат застапени јадењата во кои ќе ни биде прикажана и нивната калориска вредност според побарувањата на потрошувачите со цел зачувување на здравствената состојба и подобар живот.

Овде се опфатени и поголем број на прашања преку кој може да се дојде до сознание за гастрономската побарувачка од страна на посетителите и со тоа да се подобри гастрономската понуда.

Заклучок

Истражувањето на гастрономскиот пазар е значаен елемент преку кој може да се согледа самиот проблем и да се најде решение за подобрување или негово отстранување. Се здобивме со информации за гастрономските карактеристики односно гастрономските специјалитети приготвени од производи кои се препознатливи за дестинациите и го

карактеризираат овој регион. Може да се заклучи дека Источниот регион на Република Северна Македонија има богата гастрономска понуда како и голем број на препознатливи манифестации и настани поврзани со производство и промоцијата на препознатливите и автентични јадења кои укажуваат за потенцијалот за развијат гастрономскиот туризам во овој регион.

Препораки

За да бидат информирани потрошувачите за гастрономските карактеристики, специфичности како препораки би ги издвоил регионалните веб страни кои треба да бидат збогатени со промоција на намирници и традиционални јадења, поголема промоција преку медиуми, списанија и брошури при организирање на гастрономски манифестации. Исто така големо значење може да има ресторанскиот менаџмент со вметнувањето на регионалните јадења подготвени од органски продукти во понудата на угостителските објекти со цел да се истакнат традиционалните намирници и јадења во дестинациите. За промоција на гастрономскиот туризам треба да бидат вклучени и туристичките агенции кои може да ја збогатат својата туристичка понуда со вметнување на гастрономски туристички аранжмани кои ќе го опфатат источниот регион на Република Северна Македонија.

Референци

1. Алачки, А. (2010) Македонски традиционален готвач: од моето срце за Вашата трпеза. Скопје: Винсент Графика.
2. Антониески, Г. (2012) Национален источен готвач. Штип: 2-ри Август
3. Димитров, Н., Ташков, Н., Методијески, Д. (2015) Водич низ регионите на Македонија. Скопје: АППТРМ.
4. Методијески, Д., Филиповски, О., Ташков, Н., Митрева, Е. (2018) Менаџмент на мени во ресторанското работење. Скопје: Гера Ком Плус.
5. Методијески, Д., Филиповски, О., Нацов, А., Ѓоргиева, И. (2019) Регионални карактеристики на македонската гастрономијата. Скопје: Туристика
6. Методијески, Д., Филиповски, О., Цуцулески, Н., Ташков, Н., Мичев, Г., Димовски, Ч., Тодоровиќ, Е. (2018) Гастрономски туризам: Современи светски тенденции и перспективи за развој во Македонија. Скопје: Туристика
7. Митрева, Е. Саздова, Ј., (2019): Менаџмент на квалитет во хотелиерството, Скопје
8. Огненовски, В. (2015) Модерна македонска кујна. Скопје: Трипле С Грууп
9. Цуцулески, В. (2009) Интернационална гастрологија. Охрид: УКЛО.
10. Шаревска, И., Даскаловска, А., Вражиновски, Т. (2018) Вкусовите на Македонија. Скопје: АППТРМ